

episcopus. Vvadaldus vice comes Erovigius qui alium nomen vochant ferro-
cinto sacerdos qui ista scriptura vindicionis scripsit et die et anno quod su-
pra. Es un pergamí regularment prim y de color moreno, d' uns dos
pams llarchs de lonjitut y mitj d' amplada, escrit en lo sentit de la llarga-
da. Lo caracter de lletra es del sigle x y 's veu qu' es escrit de la mateixa
ma que trassá las últimas paraulas, es dir, de la ma d' Erovigi. Sols hi ha
tres firmas de ma diferent, las de Giscafred, lo bisbe Atton y lo ves-
compte Wadald, de llettras distintas entre sí y de la del document, mes
grosas y menos bonas. Lo compte Borrell no firmá son nom y la paraula
signum son de la mateixa lletra del text del document y fins la creu que
representa la rúbrica, sembla de la mateixa ma. Las firmas y rúbricas d'
aquells tres firmants si qu' apareixen de mans distintas, posadas per quis-
cum d' ells. Borrell no sabia escriurer, ó sols firmaria 'ls documents de
major importancia. Lo que 'ns ocupa se llegeix molt be, encara qu' en al-
guns punts está foradat; la tinta es negra, la lletra clara, las abreviaturas
las usuals del sigle, la sintaxis y la ortografia no mes dolentas que las d'
aquell temps. Es document original y no copia antiga; ho senyala la di-
versitat de llettras dels firmants Giscafred, Atto y Wadald comparadas en-
tre sí y ab la de tot lo document qu' es la d' Erovigi, com se veu en la fir-
ma d' aquest. La firma del compte si que no es posada d' aquest, sino qu'
es de ma d' Erovigi, puig es de la mateixa lletra que 'l text del document
y de la firma final.

LA LLOCADA

I

I Dèu m' hagués fet la mercé del talent y altres condicions necessaries y naturals pera cultivar l' art de la pintura, ¡quín quadro tant bonich faria! y 'l pintaria tal com lo veig ara, ó més ben dit, tal com l' he vist centas vegadas. No hi puch fer res, no m' ho han donat; com no m' ho han donat, no ho tinch y aixís, donchs, no m' ho donarán, perque tant y més bé que jo sabéu vosaltres, que ningú pot donar lo que no té. Admiro als pintors, m' extasío devant sas obras, m' hi quedo mirantlas encantat y pensant: ¿cóm ho poden fer? y en veritat 'us dich que may per may se me 's vingué á la testa lo pensament d' agafar una paleta ó un pinsell: encara que ¡tant se valdria! ab lo pinsell y 'ls colors y la paleta 'm quedaria més encantat qu' avans, perque no sabria qué fer ab aquestas eynas, pera mí del tot inútils. ¡Qué no daria jo ara per ser pintor!

No 'm queda altre recurs que la ploma y un trossot de

paper, y com los homens, per gracia de Dèu, tenim la parla y l' escriptura, qu' es la senyal convinguda per entendre la paraula que no s' ou, vull veure si per aquest medi, més ó menos complertament, no ab los ulls de la cara, sino per medi d' ells, puch ficar als ulls de la inteligencia, que no 's veuhen, los simpátichs colors d' un quadret plé d' ignoscencia, de vida y candor, que ja 'us dich qu' á mí 'm té enamorad. ¡Ah! ¡Si 'l vejés pintat y si fos rich (s' entén) ne daria qualsevol diner! Més bé que pintar, jo no faré sino donar los colors verdaders pera que quiscun se fassi lo quadro y se 'l pinti en sa fantasía de la manera que vulgui y que més li agradi... Que quedará descolorit y que será ténue imatge del natural; ja ho sé y res m' innova quí aixó 'm diga; pero també es cosa vella y ben sapiguda que «quí fá 'l que pot, á més no está obligat.»

II

Havéu de saber, si no ho sabéu, que la gent del Plá de Bages, es gent de trevall y de feyna, que cumpleix com altre lo precepte diví de guanyarse lo pa de cada dia ab la suor de son rostre, y que no sofreix ni aguanta á cap gandul, vagarós ni desfeynat. Es ditxo comú per la terra «gat que no rata, gos que no busca y mastí que no guarda, fora de casa;» lo qual vol dir que qui no trevalla no menja y que no hi ha pa per qui no l' afanya.

Lo Plá de Juncadella es com si diguessim al mitj del Plá de Bages, y lo Mas de las Comas es com si diguessim al mitj del Plá de Juncadella. Com bona casa de pagés, cap de sos moradors está en vaga y per xichs y grans en tot temps del any hi há feynas; fins lo Joanet y la Margaridoya, que son los petits de la casa, trevallen y jugan y cantan, y més de quatre vegadas per sas entremaliaduras, han vist caure entre sas camas la crosseta del avi: mes com lo bon vellet no pot abaixarse pera recullir la crossa,

la mateixa Margaridoya li recull y tota temerosa li torna, y l'avi li pren volent fer l'enfadat, mes la rialleta li escapa, y la noyeta fuig saltant y lleugera com una garsa. També la Margaridoya plega 'ls aglans, també trinxa carbassa, també fa calderada, també arreplega calsidas, herbeja 'l blat ab son aixadonet, y tot aixó á més á més d'ajudar á sa mare, la Teresa, en fer la minestra y totes las feynas de casa. Lo séu germá Joanet, que té un any més que la noya, ab la massa, atarrossa, esporga 'ls pins per fer las pilas, fa las tellas per la tellera y mena la mula quan lo séu pare, l'Anton, agafat á la qua vá demunt de la post aplanant la quintana.

Ab tot aixó, es ben clar, no hi manca vianda, mes los diners no hi sobran: y si per bona sort y ventura va calenta la panxa, va freda y casi sempre vuyda la butxaca. Si 'l Joanet vol tenir algun ral ó mitja pesseta, si vol comprar una faixa ó una barretina, ó una corbata vermella, ó un gabinet á la fira, s'ha d'espimpar per ell tot sol, perque demanar diners al pare ó á la mare ó al avi, es picar en ferro fret, puig es ben sapigut que d'allí ahont no n'hi há no 'n raja. Y com lo Joanet ho sab aixó y ho sab ben bé, ell s'enginya, y ab los nius per la primavera, ab las granotas qu'agafa al estiu, los aucellets que cassa á la tardó y 'l poll dels pans de las vespas que ven als pescadors, porta sempre alguns quartos al butxacó y de tant en tant fins ne tira alguns á la guardiola de terrissa que sa mare, la Teresa, li té tancada á la caixa: á aixó s'hi afaigeix lo preu d'una perdiu agafada al llas, ó d'alguna griva qu'ha caygut á la llosera.

Bé li venen y molt bé aquestas entradas al bordegás del Mas de las Comas, y no n'arreplega cap que no salti y balli y no diga: «ben vinguda sia;» son, empero, contingencias de poch producte y sempre eventuals: per çó, quan ell no hi cap d'alegría, quan se pensa ésser més rich qu'un hisendat, es quan toca 'ls diners de la seva cullita qu'es lo regular y normal, lo primer fonament de son peculí. Veuréu qu'aixís qu'ha plogut, agafa un paló, se

'n va á la quintana, qu' aquell any reposa, hi tira 'ls favons y com hi troba bona sahó, fanga que fanga, colga la llevor, y molt aixerit y content á casa se 'n torna. Com remou la terra, li fa molt bé y no pas cap mal: arriba 'l Juny, arranca la planta, á l' era la bat y á cops de forca l' esgrana; devant del séu pare li compran, vegentse algun any en sas mans tot lo dineral de vint y fins vinticinch pessetas en bona moneda de plata. Després de molts prechs, acaba per ser generós donantne una á la Margaridoya, conta las demás cent vegadas, y per fi ell y sa mare las fican de una á una á la guardiola.

III

Per esta tant industriosa y afanyosa manera va creixent lo peculi del noy, fins qu' arriba á ser home. Está bé, 'm diréu, ¿y la Margarideta, no pot tenir may un ralet ó mitja pesseta? ¿No s' ha de comprar un devantal? ¿un anell á la fira, un mocador de pita ó unas arracadetas de botó y atmetlla? ¿No ha de tenir fil y agullas per cusir un pedás ó fer un surgit? ¿No ha de tenir estisoras y didal? Las pobres noyas no poden fer fangadas, ni afullar nius, ni emborratxar ab fum de pólvora las vespas, per péndrels los sostres ó panadas; mes no 'us espantéu, que lo carinyo y bon enginy de la mare troba la manera de fer lo peculi de la noya.

Com ja he dit que la Margaridoya, semblant á un fresch y bonich retony d' alsina, no deixava may á sa mare y en totas sas feynas l' ajudava, la bona Teresa li donava part dels codonyats, de las figas secas y las pansas que venian cada dijous al mercat; mes com ara la noya estava á punt de passar de poncella á rosa, com si diguessim á trench d' auba, l' any en que jo 'us la presento, la Teresa volgué comensar verament lo peculi de la noya y era que ja era arribada l' hora de posarli la primera llocada.

Tocava lo mes de Mars á son terme, y pel baluart corrian las gallinas; estarrufadas algunas y cantant: *cloch, cloch, cloch*, com si diguessin: *ja hi soch, ja hi soch*. La Teresa pensava: *prou que ho veig y no m' escaparéu pas*, y aixís que foren al corral á joch, agafa la gallina negra, qu' era la més grossa, pren un cove, hi posa al fons una pedra perque 'l cove no 's tombi, l' ompla de neta palla, hi posa una vintena d' ous, lo coloca dessota la pastera, y demunt dels ous hi posa la gallina negra, que ab gran paciència deixava fer tots aquells preparatius, mentres la Margarida l' aguantava ab gran cuidado en son devantal. Y semblava que la manyaga bestia no esperava altre cosa, perque aixís que fou al cove estengué la qua y las alas y estarrufá totas las plomas de tal manera que no se 'n veyá pas ni un dels vint ous del cove. Fet tot aixó la Teresa, satisfeta de sa obra, hagué de dir:

—Aném per las altres: ja tinch posada la llocada de la noya.

IV

Desde llavors en avant, no li faltá á la bona llocá ni blat de moro ben esgranat, ni sagó cuit y calent, ni aygua ben neta y clara, que tot li posava la Margaridoya en testos y platets, demunt de pedras y tant á la voreta del cove, que la gallina sols tenia qu' estirar una mica 'l coll, per arivar ab lo bech al gra, al sagó ó á l' aygua. Bé havia vist altres vegadas llocas y pollets, pero com era més petita y no eran per ella las llocadas no hi feya esment ni s' hi parava gayre. Respecte á la llocada de la gallina negra, com li havian dit qu' era seva, ja se la mirava d' altre manera, y tant la cuydava y tant carinyo hi tenia, que ben bé 's pot dir que 'ls pollets que devian sortirne, no deurian la vida á una sino á duas mares; á la gallinç y á la noya.

Passaren dias y la lloca, ferma que ferma, sempre quieta demunt del cove. La Teresa, per assegurar la llocada, l'havia posada dessota la pastera porque la calor de la cunya y del forn ajudés en sa obra á la natural escalfó de la lloca, mes havian passat duas semanas y tot estava com lo primer dia: la gallina estarrufada y quieta, y 'ls ous tant enters, blanchs y sencers com sempre. La Margaridoya comensava á perdre la paciencia; qu' esperar més de quinze dias es molt esperar per una noya: lo que fins llavors li havia semblat tant natural, có es, que dels ous sortissin las gallinas, ja comensava á tenirho per un miracle, que 's pot veure realisat alguna vegada, pero que no s'havia de realisar en aquell cas: fins arribá á pensar qu' havia sigut molt tonta de creurer semblant cosa.

—Avi, li deya la Margarida; ¡no naixen!...

—Ja naixerán, no t'espantis, li responia 'l vellet.

—Sí, deu ésser una mentida per enganyarme á mí...

—No es mentida, no, ja veurás...

—Donchs sembla un miracle. ¡Veyéu si sense ferhi res, dels ous sortirán las gallinas!

—Si es miracle no ho sé, responia l'avi, y altres n'hi há de més grossos encara.

Y com passaren quinze dias, ne passaren divuit y dinou y vint, y com podéu pensar, la Margaridoya ja creya ben bé que 'l séu pare y sa mare y l'avi y lo Joanet y tots, s'havian volgut burlar d'ella. Era un diumenje d'Abril, quan cumplian vintium dias, des que fou posada al cove la lloca; la Teresa, l'Anton y 'l Joanet, eran á missa matinal, y al Mas de las Comas sols hi havian quedat l'avi y la noya, per anar més tart abdos ab la somera á missa major. Lo vellet, sentat al cap de la taula, acabava lo platet de las sopas y la noya, portant encara la rossa cabellera deslligada y caiguda, servia al avi, y quan lo servey li permetia, com que no havia perdut tota l'esperansa, mirava 'l cove de sota la pastera. Tant s'hi acostá una vegada, qu'espantada, cridá:

—Avi, la lloca m'espanta.

—No t'hi acostis, li deya l'avi.

Y la gallina semblava que volia embestir á la noya: moventse la lloca, entre sas negras plomas sortí una clofolla d'ou. La noya, per l'afany valenta, volgué traurer la clofolla, y la gallina, fera, li doná forta picada saltant á fora del cove. No 's sentí la Margarideta del dolor; haurian dit que per un mateix fill renyian dugas mares, y llavors fou la sorpresa de la noya. Veu los pollets, petits com una nou, cuberts d'un borriçol de groguench color qu'ab son petit bech feyan: *piu, piu, piu*. Llansa la Margarida un xiscle, los agafa y 'ls porta á la taula á ensenyarlos al avi: no cal dir que la lloca, torná desseguida á dalt del cove.

—Porta mill, li digué l'avi.

Ne tirá lo vellet uns grans demunt la taula y picava ab un dit, com si volgués imitar lo bech de la gallina. Los pollets, per son marvellós instinct, prompte picaren també, trayent d'un á un los granets de mill que s'havian esbarriat per la taula. La Margarideta, ¡no heu vist may figura més animada y hermosa! De peus en lo banch, sentada á la taula, devant del avi, son rostre jovencel semblava més jove y més tendre en comparansa á la arrugada pell del vell: sa cabellera penjada, que li tapava part del front, abundosa y rossa, semblava estesa madeixa de fils d'or, al costat de la blanca neu que cubria 'l cap del avi: y ab sos ulls blaus pareixia que volia menjar-se 'ls pollets, que ja no deixavan de picar los granets del mill estesos per la taula. ¡Qué bonich quadro!

—Son méus, avi, deya la noya tot gratantse la ma, en que havia rebut la picada.

—Sí, que son téus, sí, li responia.

—Y encara 'm fa mal...

—Diu que no 's tenen fills sense dolor.

—¿Veritat que no me 'ls pendrá 'l Joanet?

—No, si son per tu, si 'ls portarás al mercat y dels diners que te 'n donguin ne comprarás lo que vulguis.

—¡Oh! No me 'ls vendré pas, encara que me 'n donguin una pesseta.

L'avi no pogué ménos de riurer del amor de la Margaridoya per los séus pollets, y á mitja veu, com qui ho pensa per ell tot sol, digué:

—Altres pollets tindrás, si á Dèu plau, que no 'ls donarás, no, ni per cent unsas d' or.

Arriváren en aquell punt los de missa matinal; los pollets de la taula ja piulavan més fort; ja 's sentian altres *piu, piu*, dessota de la pastera, y no havia pas caygut lo sol á la posta, que ja era viva tota la llocada de la noya.

JOSEPH DE ARGULLOL.

Barcelona 19 Novembre de 1877.

UN QUADRO

JUSTAMENT RECOMPENSAT

UANT la «Societat barcelonesa d' Amichs del País» obrí lo concurs pera lo corrent any, cridá nostr' atenció y aplaudírem de veras lo tema proposat pera pintura.

L' assumpto no podia ésser més propi, ni mellor escullit, simpátich á tot bon catalá, y per lo tant hi trovaria en ell inspiració, qui al sentiment del art, reunís l' armiració per nostras passadas glorias.

Ja fa un quant temps, que com si las sensillas costums de Catalunya, com si 'ls poétichs paissatjes de sas encontradas, com si, finalment, los fets de nostre grandióss passat, no fossen prou, no reunissen condicions acceptables pera inspirar assumptos pictórichs, se cercan aquestos (per punt general) en la reproducció d' escenas grotescas ó *mansas*, produhint quadros de género, que no diuhen res al esperit.

Aixó ja té, fins á cert punt, sa explicació, y es la poca estima en que 's tenen en nostre mercat artístich las obras que, sobre ésser intencionadas, pugan contribuir á la regeneració social, perque ja sabém que té molta influen-

cia la filosofia desenrotllada clarament en un assumpto artístich.

Per aixó voldriam que la escola moderna catalana, es á dir, las obras que 's produheixen pera nostre país, reunissin aquellas qualitats; per aixó voldriam que nostres colleccionistas en lloch de tenir desitxos de cubrir parets, preferissin reunir obras de mérit, més escassas potser en nombre, pero de més valor.

L' assumpto escullit per la «Societat barcelonesa económica» tendeix á aqueix fi. Era la representació de quant las autoritats de Barcelona, després de negarse á jurar fidelitat á En Joseph Napoleon lo dia 9 d' Abril de 1809, foren conduhits entre filas al castell de Montjuich. Lo P. Ramon Ferrer, en sa curiosa obra, nos fa una relació bastant complerta, y 'ns retrata ab vius colors aquell acte grandíós y conmovedor. Lo palau de la Diputació estava rodejat per soldats francesos, y no privava aixó al poble, d' entregarse á son entussiasme, de probar son amor per la causa nacional. Quan després d' haverse negat á jurar al rey imposat per l' estranger, ab lo cap alt y la conciencia tranquila, aquells il-lustres patriotas eixiren del palau custodiats per sos enemichs, lo sentiment dels catalans no pogué ja contenirse y va demostrarlo una verdadera ovació.

Transportat l' assumpto á l' obra pictórica, reuneix condicions difícils per demés, pera son desenrotllament.

Lo Jurat obrá ab molta justicia al distingir lo treball premiat, producció del jove y llorejât artista N' Enrich Moncerdá. La interpretació franca y entera del fet, l' agrupació de las figuras y més que res l' expressió d' algunas d' ellas, que 's distingeixen per son vigor, son las qualitats que sobressurten en lo quadro.

Lo Sr. Moncerdá, adoleix d' un defecte de fácil esmena, y es la boniquesa que dona sobrada á son color, apartantse un xich de la realitat. Mes aixó no fa decaure la obra, pintada ab tota conciencia y naturalitat. A primer terme 's destaca una ben dibuixada figura, perfecte repro-

ducció d' un tipo afrancesat. Altres de las que ab rahó poden alabarse son las d' un jutje y d' un vellet que vesteix l' uniforme civil, per la dignitat y resignació que expressa.

Felicitém, donchs, al Sr. Moncerdá per son quadro, justament recompensat, y li prometém un gloriós pervindre, si segueix lo camí emprés, qu' en nostre concepte es lo de la veritat artística, ja que 's separa del perjudicial vulgarisme.

JOSEPH FITER É INGLÉS.

LO TRAPECI.

De dugas brancas floridas
un bell trapeci he penjat,
y de floretas cullidas
totas de rosada humidas
las dos cordas he trenat.

Propet séu la fon rodola
lo blau del cel retretant,
la llum del sol tornassola
un aixam d' aucells qu' hi vola,
alegres xerrotejant.

Y al jugar entre 'l fullatje
novellench, l' oreig somriu
perque sab que 'n tal paratje,
amagat entre 'l brancatje,
un rossinyolet te 'l niu.

Ansia, amor, corremhi á l' hora,
batemhi abdos sens retar,
que si 'l mon tal pler no anyora,
es sols perque encara ignora
lo qu' es gronxarse y cantar.

Volta 'l bras á ma cintura;
jo la corda agafaré
y al gronxarnos per l' altura,
cantém, que millor ventura
ningú sab, ni ningú té.

Potser lo cant al sentirnos
lo rossinyolet del niu,
voldrá mes y mes johirnos
y ab las passadas seguirnos
de son gorgoreig festiu.

Y 'ls altres aucells á l' hora
lo to de sa veu prenent,
al trovador de l' aurora
que ab sos cants los enamora,
farán l' acompanyament.

Quin goig!... Al fer la bransida
volejarán tos cabells
y ab la voreta gornida
del vestit, de l' herba humida
mourás los brinets novells.

A cada nova blincada
lo brancatje 'ns ruixará
ab perlas de la rosada
y al redrès, altre vegada
á ruixarnos tornarà.

Y aixís, abressats gronxarnos
al veurens l' oreig, gelós
y ab esensas d' embullarnos
los cabells, á acariciarnos
vindrá las galdas als dos.

Y tu 'm dirás carinyosa
seguint lo compás del bres,
ab veu pel va y ve conmosa:
—gronxa que ara soch ditxosa,
mes depressa, encara mes.—

Quin pler!... En la vida entera
no 's pot trovar pas mellor...

Degué ser en primavera
al naixer la flor primera
quan al mon vingué l'amor.

Jo tinch per mí que seria
un trapeci 'l seu bressol
que 'l vent d' assí allà mouria,
ja qu' es l' amor, vida mfa,
tan mestre en aixecá 'l vol.

Mes, vina, dolsa amoreta,
al trapeci muntem ja
y vinga una cansoneta,
agáfatem ben estreta
que al aire 'l trapeci va.

L o sol desfá las neveras,
l' aigua 'l terreny ha filtrat,
grilla la llevó y la sava
per l' arrel se va enfilant,
sím, sám...
verdejan plans y colladas,
brotá l' arbre novells tany;,
tot floreix y l' amor goses,
de flors coronant son cap.

Cantan los aucells alegres
pels fruyters saltironant,
cau la flor, lo sol madura
la fruyta ab son ardent raig,
sím, sám...
y l' amor que á las orellas
cireretas s' ha penjat,
juga ab los aucells que frisan
per poderlashi picar.

Y ve l' Agost; per las vinyas
va l' amor llaminejant
y á cada gotim que aplega
sos llabis fa dilatar;
sím, sám...

quan del cup lo nou vi tasta
sa rojor diu si li plau,
tant lo tasta y saboreja
que sos ulls flamejan llamps.

Y ab l'ardencia y la bullida
que 'n son pit va fermentant,
quan la neu cubreix la terra
ja 'n te prou per retornars;
sím, sám...

vingan neus, frets y glassadas
que 'l bon temps ja tornarà,
y un ivern no ha d'acabar-lo
lo foch que 'n son pit hi haurá.

L' amor es etern; sas galtas
lo temps no ha d'arrugar may,
y cantarà y riurà sempre
sent jove en totas edats;
sím, sám...

vejé com lo sol naixía
per entre estels clarejant,
y no 'l plorarà quan mori
per que no sab de plorar.

QUAN en l'aire á ma boja fantasía
deixo lo vol vertiginós alsar,
una dolça rósada d'alegría
mon cor, que vat sens treva, ve á ruixar.

Sospés per dos cadenas lluminosas
de raigs d'estrellas, veig gronxarse al mon,
desfent ab lo va y ve las tormentosas
boiradas qu'es refregan pel seu front.

Y sentat demunt d'él, com puga estarse
al trono un imperant, miro al amor,
miro al amor d'assí d'allá gronxarse,
del regne de la llum á la foscó.

D'allí, contempla á l'auba riallera
escampar perlas desde prop del cel,

rodá 'l carro del sol per l' ample esfera
y estendrer á la nit son lústich vel.

Y aixís quan la tempesta descargola
lo feix dels llamps que fa escampá y brunzí,
com quan l' huracanada 's ventijola
y al mon corona l' arch de Sant Martí,

Ell gronxantse somríu, somríu y canta
deixant en l' aire sos cabells volar,
que ni lo vuit hont penja 'l mon l' espanta,
ni 'l raig del sol li fá los ulls tancar.

Per mes que veja encendrer y apagarse
estrellas bullejants de mil colors,
y caurer en lo vuit ó condensarse
per fer juntas un sol ab sas clarors;

Per mes que un cataclisme inmensurable
aixeque vías láctees d' altres mons,
res torna del amor, qu' es immutable,
lo plácit balandreig ni las cançons.

Ell sab que tart ó prompte vindrá un dia
en que 'l mon per l' avench te de rodar,
hont, batent y estrellantse per la vía,
estrellas sols y mons van á parar.

Mes, ab sas álas, quan cruixir escolte
los estreps ab que Déu aguanta 'l mon,
avans que al avimarse jiravolte,
d' un vol al cel èll tocará ab lo front.

Y passará tot somriguent sas portas,
devant de Deu s' inclinará festiu,
y li dirá:—Pare y Senyor, son mortas
totas las rassas, mes jo encar' soch viu.

Y si volguesses perdonar als homes,
perqué d' un vol pugan muntar aquí
jo de mas álas puch tirals las plomas.
Senyor, ho vols?—Y Dèu dirá que sí.

TORNEMHI, dolsa amoreta,
á gronxarnos y á cantar,
vinga un' altre cansoneta,
que ventura mes completa
may al mon podrém gosar.

Y aixís, mentre aquesta vida
va la humanitat passant,
desficiosa y aflijida,
abrassats, d' una branzida
passem la tu y jo cantant.

F. UBACH Y VINYETA.

AL TRAVALL

EN materia de treball
Tothom vol la primàcia,
Y's disputan nit y dia
Llansadora, fanga y mall:
Lo riu creix y corra avall,
Sa escuma ab lo mar barreja,
Y van ira, ergull y enveja
Lo cor del poble minant
Y'l mall pica tant y tant
Que mitj mon ja traquiteja.

Ningú parla del talent,
Ningú's recorda del sabi,
No hi há qui al poeta alabi
Ni eczalse lo pensament.
Jo vull, pus, ab noble intent
Las arts y ciencias llohar,
Y devant del mon probar
Que si 'l cap no fés treball,
Llansadora, fanga y mall
No podrian treballar.

¿Qui ha estudiat de la natura
Los secrets, las estacions,

Per sembrar y fer plansons,
Empaltaments y verdura?...
¿Quí en anys de trista malura
Ha rublert de fruyts la terra?
¿Quí omplí de vinyas la serra
Y al pagés de doblas d' or?...
¿La fanga, ó l' agricultor
á quí 's fá avuy tanta guerra?

¿Quí lo ferro ha convertit
En enginys, eynas, talers,
Quí n' ha trempat los acers
Y l' or y plata ha polit?
¿Es lo mall, lo bras fornit,
Quí l' empremta n' ha inventat,
Vapor y electricitat.
Locomotoras, vaixells,
Canons, bronzos y fusells;
O es lo cap qu' ha treballat?

¿Es ell ó la llansadora
Qui 'ls talers n' ha doblegat,
Y ha filat, teixit, pintat,
Segons li ha plavut á l' hora?
¿Quí á l' industria benfactora
Ha donat vida y alé?
¿Quí més qu' ell ab cor y fé
De ditxa umplená la terra,
Pugnant sempre ab la vil guerra
Que 'ls estranys li han volgut fé?

Y 'l comers, aquesta mina,
Est tresor que no té préu,
¿A quí més qu' al cap se deu?
¿Qu' es lo que ell no s' esmagina?...
Solca 'l mar la nau llatina,
Y á despit de tots los vents,
Privacions, fatichs, torments,
Allá en platja llunyadana,
Alsa ensemps que sa cabana
D' un gran poble 'ls fonaments.

En lo cel fixant sa vista
Cerca en ell sa guia y nort,

Y ab la *Ciència* entrant á port
Llá d' allá un nou mon conquista:
Més espays al fons avista
Que gelós lo mar li tanca;
Lo sonda, 'ls corals esbranca,
Y ardit, noble y sempre actiu,
Vá espargiat arreu lo riu
Dels secrets qu' á Dèu arranca.

Joyós l' arch de Sant Martí
Ab sos colors l' enamora,
Las flors l' encisan tothora,
L' aucell canta al freneí;
Brilla 'l sol, torrent diví
Que d' or vest naturalesa:
Sent la *Geni* la bellesa,
Brolla l' *Art...* y embadalida
Véu l' ànima una altra vida
D' amor, gloria y de grandesa.

Y s' aixecan catedrals,
Richs palaus y forts castells,
Tot rublerts de quadros bells
Y esculturas celestials:
Y fàbricas colossals
Quins terratremols espantan,
Y hont avuy ab goig hi cantan
Al compás de son treball,
Llansadora. fanga y mall
Cansonetas que 'ns encantan.

Gosa de plé l' esperit
En mitj tantas maravellas,
Y del sol, lluna y estrellas
Lo vol segueix atrevit;
En son desitj infinit
De abeurarse en la vritat,
Ab noble temeritat
Estúdia, pensa, treballa,
Y es sa vida una batalla
Que sosté ab l' Eternitat.

Y l' historia, ab lletres d' or,
Los fets gloriosos escriu,

Y á través dels segles viu
Lo nom de tot vencedor:
Y al escalf lo trovador
Del ideal en que s' inspira,
Al dols acort de sa lira,
Entonant joyosas coblas,
Canta la gloria dels pobles
Quína grandesa l' admira.

Y ell, que véu ab dolor gran
Com mitj mon se traquiteja,
Pus van ira, orgull y enveja
Lo cor del poble minant:
Vos diu faels: ¡Endevant,
Obrers de l' intel·ligencia!
¡No us espanti lo treball;
Vaja 'l riu amunt ó avall,
Son los brassos de la ciencia
Llansadora, fanga y mall!...

ANTONI MOLINS Y SIRERA.

À MON PRIMER AMOR

ELEGIA.

VOLEU per mon entorn ilusions bellas,
Retornaume 'ls recorts que en mí nasqueren,
Feu brillar damunt meu un cel d' estrelles,
Feu que vege badarse las poncellas
Que mon alé febrós un jorn clogueren.

Prop d' ella lo meu cor com suspirava!
Tots sos recorts ma penxa recullia:
Tot pensant ab lo molt que l' estimava
¡Oh Deu meu, com gosava, com gosava!
¡Com fugia la ditxa, com fugia!

Ab fé de noy, de tot, de tot la creya,
Eran per mí sos ulls la llum del dia;
Fins la gola del clot encesa veyá
Quan ella ab veu d' amor molts cops me deya
Que per morir ab mí, alegre vivia.

Com lo ferm huracá que l' arbre assota
Arrebassant d' un cop rebrots y fullas,
Aixís lo desengany que del pit brota,
Mas ilusions mes dolsas, ma fé tota
Va arrencar de mon cor fentne despullas.

¿Alegrias del cor, per que venireu
Si haviau de deixarme en l' orfanesa?
Per que lo cel d' amor així aclarireu
Y dantme un bes de mí ben lluny fugireu
Llensantme en eix avench ple de tristesa!

Jo he sigut ton esclau, foren tos brassos
De rosa y neu un jorn dolsas cadenas,
Los meus foren per tu no mes que llassos,
Jo seguia com foll sempre tos passos,
¡Los goigs passats avuy pels dos son penas!

Encara al cor avuy ta imatge pura
Com reliquia la porto per salvarme,
Y faig via y mes via á la ventura,
Y cercantme per tot la sombra impura
Del pecat, en sos brassos vol tancarme.

Deixo 'ls plahers, las mundanals orgias,
La virtut al meu cor dolsa aconsella,
Retirát y tranquil veig passá 'ls dias
Y obertas veig del mon las amples vias
Dels camins mes segurs: brilla ma estrella.

Las boyras del passat besan ma testa
Y s' allunyan despres; naix nova aubada;
Y desplegant lo sol sa hermosa vesta
Los jorns d' esclavitut los fa de festa
Y primavera tornas l' hivernada.

Ton nom, Deu meu, glorié avuy ma boca,
Ta grandesa esplendent y soberana,
Tú has ablanit mon cor qu' era de roca,
Tú has revifat la rosegada soca
Que un jorn vares plantar robusta y sana.

Guiam, Deu meu, que visch plé d' anyoransa,
Mon anima repós sols necessita,
Fes que vegi la llum en la llunyansa
Que un jorn guiá complintlo d' esperansa
Pel trist desert, al poble Israelita.

ARTUR GALLARD.

CORRESPONDENCIA

Gerona 10 Novembre de 1877.

SR. DIRECTOR DE «LA RENAIXENSA.»

Com en los anys anteriors, enguany també, y en major escala si axis pot dirse que en aquells, las lletras catalanas s' han emportat la palma de la victoria en lo Certámen lliterari de Gerona. Los dos únichs premis adjudicats á la poesia ho han sigut á composicions catalanas y dels sis accéssits á ella otorgats, cinch están escrits en la nostra llengua. Los altres dos premis dels quals son guanyadoras dos importants memorias en prosa castellana, tant per son assumpto com per la persona de sos autors de dret á Catalunya axi mateix corresponen. Ab vera satisfacció veurán, donchs, los lectors de eixa *Revista*, representant del moviment de las lletras catalanas y entusiasta per son progrés, los resultats del certámen geroní, y pagaré ab ells mon deute acostumat, fent en esta correspondencia una curta y sensilla ressenya de dita festa lliteraria.

Serian com á dos quarts d' una del dia quatre del present mes quant lo president de la Associació lliteraria establerta en esta ciutat, en Sebastiá Obradors, dona comens al acte de la pública distribució de premis ab un extens y erudit discurs dirigit á mostrar la importancia de las lletras y sobre tot de la poesia y á probar ab bon número de fets de totas épocas y encontradas sa influencia en los progressos de la civilisació, discurs merescudament aplaudit per quants lo sentiren com creyem ho será també per quants lo llegixin. Com es de rúbrica en estas festas, seguí immediatament la lectura de la Memoria del secretari Sr. Vinardell, qui despues de havernos fet

conexer l' estat de l' Associació, per ventura mes extesa y arrelada cada dia, nos digué d' una manera resumida pero complerta y suficient las qualitats y bellesas de las composicions distingidas per lo Jurat calificador ab premi ó accésit, com també los motius de son juhi d' adjudicar sis dels deu premis oferts. Oberts, luego, los plechs que contenian los noms dels autors premiats, resultaren ser los següents:

Poesía histórica: premi, En Joan Bassols y Prim, de Olot.

1.^r accésit, En Joseph Franquesa y Gomis.

2.ⁿ » En Francesch Ubach y Vinyeta.

Poesía lirica: premi, En Francesch Ubach y Vinyeta.

1.^r accésit, En Joan B. Pastor Aicart (valenciá).

2.ⁿ » N' Antoni Careta y Vidal.

3.^r » En Joan Rodriguez Guzman (poesia cas-

tellana).

4.^t » En Jascinto Torres y Reyetó.

Memoria histórica: premi, En Joseph Coroleu é Inglada.

Memoria sobre costums catalanas: premi, En Salvador Sanpere y Miquel.

De tots los autors citats, sols tres son nous en nostres Certámens, y un d' ells era del tot desconegut en las lletras catalanas: estas dehuen per consegüent, felissitarse de contar ab lo Sr. Bassols de Olot, nou sostenedor de nostre modern renaixement y cantor entusiasta de las glorias de la patria; com deu felissitarse, per sa part, l' Associació gironina d' haver mogut á concórrer á sos certámens historiadors y erudits de tanta nota com los Srs. Sanpere y Coroleu, quals treballs farán sens dubte de major interés y mes estimat lo volúm del Certámen d' enguany.

Per lo demés, lo lluhiment de la festa, lo concurs d' autoritats y la protecció del públich, correspongué com sempre, al carácter é importancia del solemne acte que se celebrava.

De la exposició de bellas arts ab motiu de las firas celebrada, poca cosa podem dirne: fa temps veyem ab pena que la major part de nostres artistes mostran per ella escás interés, si bé pels resultats de las últimament celebradas en eixa, no sabem si pot atribuirse sols á falta de voluntat. Pel poch temps que fá que pinta son autor, mereix elegis una copia de la Danae del Ticiano, exposada per nostre compatrici en Francesch Teixidor.

J. B. S.

BIBLIOGRAFIA

L' AMMINISTRAZIONE LOCALE IN INGHILTERRA, SCOZIA ED IRLANDA.

Lo conegut escriptor italià Sig. Domenico di Bernardo s' ha servit remetrens un exemplar de sa darrera recient obra, publicada á Palermo ab aquell títol. Notoria com nos era la bondat de sa firma, per las alabansas que la prempsa italiana y estrangera havia dispensat á son anterior estudi sobre 'l divorci, no cal dir si havem llegit aquella ab detenció, ab la detenció ab que 's llegeix tot llibre hont un sap de segur que hi ha de trovar molt y apendre no poch.

¿Que 'n dirém? Diffcil es sempre emitir judici d' un llibre: més, molt més, quan lo llibre es de la índole del que ha publicat lo Sig. di Bernardo. Considerém com á requisit essencial pera formarne cabal concepte y sobre tot pera traduhirlo en article crítich destinat á la publicitat, coneixe teórica y prácticament, per los principis en que descansan y formas en que 's desplegan, per sa manera de funcionar y per sos efectes, las institucions que analisa y que critica.

No mes que aixís es possible averiguar hont radica la veritat, si en obras que, com las de Ineist, Valframberg, Stein y altres, presentan la administració local inglesa com una organizació digna de la edat d' or, fórmula acabada del bon govern interior de las nacions,—ó bé si, al contrari, en las que, com la del Sig. di Bernardo, la reputan digna de censura per son esperit y per la manera de traduhirse en corporacions funcionals, y digna de reprobació per sas resultas prácticas: una de tantas fases d' aqueixa antigua cuestió que 's ve ventilant, desde Montesquieu especialment, entre anglómanos y anglófo-

bos, cuestió no resolta encara á pesar de la importancia que revesteix, particularment pera las principals nacions llatinas que han importat d'enllá del pas de Calais los motllos pera refer sa organisació política.

No será modestia 'l dir que sufrim la incompetencia mes completa pera dar una dita en semblants materias, y si la obligació de correspondre á la galanteria del autor no hi fos, á bon segur y ab molt de grat que no agafariam la ploma, sino que reservariam pera 'l foro intern las observacions que hem fet tot llegint la obra. Pero en fi, probem de dirne alguna cosa.

En un punt estem conformes ab di Bernardo: en la impossibilitat de transportar al continent las institucions locals per éll descritas y ab tanta copia de noticias analisadas. Ab ell hauria de succehir com ab los naturals del país d'hont son indígenas, que may deixan tres cosas: lo *spleen*, las patillas rossas y l'amor á sa patria. Busqueulos hont vulguéu: en los cims del Himalaya ó en los del Montblanch, en los cármens granadins ó en las estepas russas, sempre l'inglés es inglés, y maravella pot considerarse, no sa aclimatació, que aquesta no es difícil, pero sí sa fusió ab los naturals del país hont l'esperit de turista ó de comerciant li ha fet plantar la tenda. Aixís sas institucions: necessitan las boyras de Londres ó 'ls ayres impregnats per los quatre punts cardinals, de las sals del Atlántich. Las institucions son com los idiomas: tenen los seus *setse jutges* que ningú sab pronunciar ab la puresa del fill del país. Per aixó 'l sistema constitucional inglés transportat al continent y establert per l'entussiasme mes que per la reflexió, v. gr. dels constituyents del any 12, ha dat los resultats que tots toquéu ab los dits. Y no obstant, á Inglaterra ben bé que se la passen.

Molt pitjor succehiria ab las institucions locals, mes difícils d'implantar encara que las generals, porque atectan de mes aprop al sentiment y al interés del individu, avans que nacional, ciutadá. Descansen las inglesas en un element intrasmisible: l'element tradicional. Los inglesos, fins en mitj de sas expansions revolucionarias mes furibundas, s'han recordat sempre de que no aixís com aixís se romp ab lo passat, ni s'mudan sistemas com se mudan camisas: y si han pecat d'alguna cosa, ha estat indubtablement de massa tradicionalistas. Encara avuy la ciutat de Londres, una de las favoritas de la civilisació moderna, s'entussiasma ab la *mascarada*, que no es res mes, de la professó del Lord major. Nosaltres preném á broma que en la de Corpus hi vajan los timbalers, últims representants del antich Consell municipal. Y aixís com passen per lo ridícul, si es que ho es, passen alguns cops per lo nociu.

Pero, y en aquest punt hem de dissentir, encara que ab molta timidesa, del Sig. di Bernardo. ¿La impossibilitat de la trasplantació

prova la falta de bondat de las institucions á ella subjectas? Creyem que no. ¿Perqué á Italia ó á Espanya no darian los fruyts que á Inglaterra, hem de reputarlas dolentas en absolut, y censurar als inglesos porque las conservan com un sagrat depòsit, á que sols ab molt respecte y d' en tant en tant s' atreveixen á tocar?

Mes grave es la crítica que d' ellas fa l' autor considerantlas en sos efectes. Terribles, fundats son los cárrechs que las hi dirigeix, y en sa esposició es hont principalment descollan l' erudició tota d' actualitat, la energía de polemista, la habilitat d' agrupació d' arguments que caracterisan al Sig. di Bernardo.

Exemples y no pochi cita, opinions y no contadas ni de procedencia sospitosa retrau pera fer bona la seva crítica. Difícil es sustraures á la contundencia de sos racionis; però sense desconéixela ni ab ella la legitimitat de sos cárrechs, negativa difícil pera qui no puga d' exemples contraris derivarne contrarias lliçons, ¿no es natural, dintre de la conjectura, preguntarse: deu, cent, mil cassos pràctichs, bastan pera provar la maldat d' unas institucions que regint á milions de ciutadans, ofereixen milions de cassos pràctichs? ¿Las queixas de deu, de cent, ni de mil periodistas son suficientes pera calificar de dolenta una cosa que altres tants periodistas aplaudeixen y que anys y mes anys conserva una nació com la inglesa que conta ab tants y tants medis de manifestar y d' imposar sa opinió? ¿No succeheix ab las institucions com ab los indivíduos, en los quals veyém mes los defectes que las qualitats? ¿quin es l' assessí, encara que haja comés trenta morts, que no haurá deixat de cometren á mils y mils que podia molt fàcilment afegir á la llista? Sabém los que ha fet; no 'ls que no ha fet: sabém l' un que ha fet; ignorém los mil actes humanitaris que tal vegada haurá dut á execució. Lo mateix, ho repetim, las institucions.

Aplicant las reglas de la analogía podém preguntarnos: ¿las institucions judiciales, las municipales, las administrativas centrals de Fransa, d' Espanya, d' Italia, atemperadas als principis de la ciencia, d' atribucions perfecta y anticipadament deslindadas y reglamentadas, obrant dintre d' órbitas may inscriptas la una en l' altra, condicions totas que trova á faltar l' autor en las inglesas, son tant puras, tant netas de mácula de pecat que no 's poguessen combatre en nom de cent víctimas presas en sas telas, ó de cent periodistas que si no 'n diuhen mes mal es perquè tenen á racció la llibertat de sas plomas?

Sia 'n testimoni per lo que respecta á son país lo Sig. di Bernardo; per lo que al nostre atany, *non raggionar di lor, ma guarda...* y si tens maldecaps, te 'ls passas.

Aquestas ensenyansas de la esperiencia fan que tampoch dem tota la importancia que 'l Sig. di Bernardo, al empirisme dislocat y, segons ell, anárquich, que caracteriza á las institucions locals ingle-

sas, remotas de tot plan general, faltas d' unitat, y en res arregladas á las exigencias de la ciencia de gobernar y d' administrar tal com avuy está esplicada y desenrotllada. Ho repetim: no fem mes que analizar lo llibre. No vol dir aixó que las institucions que ataca sian ó deixin de ser bonas: vol dir que las premisas que ell senta no semblan prou completas pera deduhirne lógicament las consecuencias que ell ne fa derivar.

¡Teorías! ciencias! En teoría res mes hermós que la demagogía repartidora, que realisaria la equitat ideal en la terra! Pero las teorías son bonas pera gobernar la materia y las forsas materials, cegas, insintivas, obrant en virtud d' ecuacions matemáticas: pera gobernar l' home y las agrupacions humanas cal tenir en comte l' element contingent, home, element d' una influhencia extraordinaria y prou pera frustar las combinacions en lo camp de la rahó pura mes lógicas, mes prudents, mes racionales. Las lleys, las lleys...

«Le leggi son, ma chi pon mano ad esse?»

«Nullo.»

Aixís ho deya 'l mes gran dels poetas de la terra del Sig. di Bernardo. Quan los homes las fan, tenen en comte totas las exigencias de la teoría, tenen en comte la estética, que també hi ha estética de las formas: quan las aplican, es mes que sovint l' interés la Nimfa Egeria que inspira als Numas.

Bo es tenir en comte las lleys: pero bo es anar mes avall, mes avall, al home. Dongue una nació d' homes que del rey al derrer vassall, del gran al petit respecten y cumplescan la ley, y veurá qué fácil que es gobernar fins ab lleys las mes absurdas científicament, las menos adecuadas á las imposicions de la especulació ideológica. Fássuho al revés lo Sig. di Bernardo y veurá 'l que resulta.

Fins aquí no hem fet mes que trovar defectes: es mes fácil trovarlos que no pas evitarlos. Ja que hi som posats, aném al últim.

Resideix en un veritable error de concepte, estrany en qui com di Bernardo coneix tant bè la tecnologia de las ciencias políticas.

Nega di Bernardo 'l caracter d' autónoms als organismes locals inglesos: la veritat es que ab sols llegir las noticias que ell ne dona, fins oblidant lo unánim assentiment de tots los escriptors que las coneixan, un se convens de que son autónoms y ben autónoms: ¡Dir que no son autónoms uns burchs y ciutats com los inglesos, quan lo Parlament al dictar lleys sobre reformas en sa organisació local deixa al arbitre d' aquells l' aplicarlas ó no, lo seguir com avans ó entrar en los nous senders que 'l hi trassa! Si per autonomia enten la emancipació completa respecte dels poders centrals en tot ordre de funcions, accepció desconeguda en lo dret polítich, realment no son autónomas las institucions locals de que parlém: si, al contrari, enten per ella 'l prudent domini de sí mateix, l' exercici dels drets del major,

d'edat en tot lo que afecta única ó mes directament al interès de la agrupació, en lo que es una natural derivació de sa peculiar manera de ser, audacia es allavors negar semblant autonomia. Es mes que audacia: es una raresa inesplicable.

Lo que no son, aixó no, es organismes democrátichs: lo que son, aixó sí, es organismes aristocrátichs ó mellor, plutocrátichs. Inglaterra es la patria del cens electoral. Aquesta es la nota característica en la economia social inglesa. Un patriciat de sang, de diners y de iglesia, avoca á si las tres quartas parts del poder general y local. D' aquí 'ls inconvenients, mes sensibles en las esferas d' acció reduhidas; del esperit de casta. Pero desenganyes lo Sig. di Bernardo: mentres lo temps no s' encarregue de trastornar los fonaments de la societat inglesa, 'ls inglesos farán molt be de conservar sas institucions, modificantlas prudentment y paulatina, y tenint en comte que no es á cops d' estat ó de canó que 's cambia la manera de ser dels pobles. Per suposat, que bon comte tenen ells, que es á qui 'ls hi convé.

Tots aquestos que podém dir defectes de la obra de di Bernardo provenen del esperit de sistema que 'l domina, per mes que ell creu y protesta que no: y li ha sigut mes difícil sustraures á ell, perque l' objecte que l' ha dut á escriure ha sigut mes que examinar y ensenyar, descobrir las exageracions en que han incorregut los examinadors y mestres que l' han precedit. Y la lley d' atracció dels contraris es en la polémica ardent tant infalible!

Y es natural: á un demócrata unitarista y reglamentarista, adepte, de la escola polítich-filosófica, no li pot ser simpática la especie d' oligarquia per la qual se regeixen los municipis inglesos. A nosaltres, en tésis general, sense desconeixe lo neci en absolut de la divisió de castas, ni lo inhumanitari de certs efectes—que com ja hem dit, derivan també de las mateixas causas que als ulls de di Bernardo foran remeys d' aquells,—nos son simpáticas las institucions inglesas, per que considerém que 'l criteri historich te de tenir en las evolucions de las societats tanta influhencia com lo filosófic, y que tant com s' han de tenir presents las lleys generals de la humanitat, s' hi han de tenir las necessitats del moment en cada subdivisió real de la mateixa.

Desgraciadament á Espanya hem fet trossos irremissiblement del criteri historich: no 's veuhen sas petjadas mes que en los arxius. Ara nos estem fent de nou la tradició. Estém en un período constituyent intern. A Italia quasi que succeheix lo mateix.

J. SARDÁ.

PUBLICACIONS LITERARIAS A SICILIA.

D'esta illa italiana que, qual preciosa perla, lluhí un jorn en l'esplendent corona de nostres comptes-reys, nos han vingut últimament, entre altrs nombrosas mostres de fraternal afecte que los escriptors amichs sovint nos envian, obras y revistas dignas d'ocupar l'atenció dels lectors de LA RENAISSANCE. Per aixó las apuntarem breument en esta nota bibliogràfica.

Entre las primeras son de citar: Del fecundíssim cultivador de la literatura popular siciliana, lo Dr. D. Joseph Pitré, dos opúsculs, en forma de cartas endressadas al Professor Angelo de Gubernatis, at lo titol de *Appunti di Botanica popolare siciliana*, ahont reuneix las tradicions existents en son pays sobre los arbres y plantas qu' en ell mes principalment hi viuhén; y també lo *Saggio di feste popolari Siciliane*, notable monografia històrich-descriptiva de las festas religiosas y populars de Sta. Agata, l'Ascensió, St. Pere, St. Cosme y St. Damià, St. Martí y Sta. Llucía á Sicilia. Be voldriam nosaltres qu' alguns dels colectors de las tradicions catalanas aplegués, á semblansa de lo que ha fet l'erudit Sr. Pitré en aquest tant curiós com modest ensaig, quantas abundosament nos ofereixen las festas majors de las vilas y poblets del Principat. Si quisvulla ho fés, tingua presents las preciosas paraulas ab que aquell docte escriptor termina son treball: *Guardemnos de despreciar tot això que forma la historia del passat, es precis qu' ab amor per la patria, aixis com ab religiosa escrupulositat, se recullin aquestas postreras reliquias de la vida dels nostres pares, á fi de que la mitología comparada, la psicologia popular y la etnografia puguian suministrar nous elements á la historia intima del poble.*

Del Dr. Salvatore Salomone-Marino, altre ilustrat colector, qu' es á la vegada un escriptor elegant, devem mencionar: los 749 *Canti popolari siciliani* que, classificats en vint seccions diferentas, segons los assumptos de que tractan, ha recullit y anotat *in aggiunta á quelli del Vigo* publicador en 1857 d' altres 1300 cants; la *Storia dei canti popolari siciliani*, estudi destinat á probar l'existencia de la tradició dels fets històrichs en la musa popular, prenent per tema de sa primera investigació *Il regno di Carlo V e la pirateria*; y finalment *La Baronesa di Carini, leggenda storica popolare del sec. XVI in poesia siciliana con discorso e note*, segona edició d' un llibre notable per mes d' un concepte, ja qu' ademés d' una erudita

introducció sobre las llegendas sicilianas sacras (*orazioni*) y profanas (*conti e storie*) en general, y tambe en especial respecte al fet històrich-familiar (1563) que doná naixensa á aquella de que tracta, la qual, bona cosa imitadora de la *Divina Comedia* en la forma y en lo concepte de sa derrera part, publica junt ab nombrosas variants, una traducció llatina del *canónico Giuseppe Vaglica*, varias notas é importants documents, un apéndix y un notable vocabulari sicilià-italià que facilita molt l' exámen de la composició popular objecte de tan detingut estudi.

De la ben tallada ploma del ilustre Sr. D. Isidoro La Lumia, superintendent dels Archius sicilians y vice-president de la *Società siciliana per la Storia patria*, havem rebut lo volum titolat *La Sicilia sotto Vittorio Amadeo di Savoia* ab que ha tingut á be honrar-nos. Llibre es aquest en que, baix la modesta si be apropiada calificació de narració històrica, havém admirat, mes qu' aytal, una circumstanciada y pintoresca historia d' aquell curt regnat qu' ensempls ab lo del Arxiduch austríach, venen á formar una especie de paréntesis en lo llarch període de la dominació espanyola á Sicilia.

Del entussiasta publicista D. Matias de Martino esmentarém una polida traducció alemanya de la interessant monografia històrica que lo Dr. Otto Hartwig doná á llum respecte de *Giovanni Villani e la leggenda di Messer Gianni di Procida*.

Y, finalment, del celebrat escriptor pisá D. Alexandre d' Ancona, un bell ramellet de *Venti canti popolari siciliani*, dedicat á D. Joseph Pitré ab motiu de sas nupcias.

Entre las revistas, nos han arribat: *L' Archivio storico siciliano pubblicazione periódica della Società siciliana per la storia patria*, quals derrers fascicles estampats en luxosa tipografia, contenen, además de las actas de tan distingida corporació literaria, de notables pessas diplomáticas referents á la historia del pays y d' interessants ressenyas bibliogràficas, las eruditas memorias llegidas en sas sessions, dignes totes d' esser conegudas dels aficionats als estudis històrichs. Pendrém nota, n' obstant, de las set següents que mes han cridat nostra atenció:

Galvano Lancia, studio biografico per Federico Lancia.

Notizie delle sacre rappresentazioni in Sicilia per Giuseppe Pitré.

Le Pompe nuziali e il corredo delle donne siciliane ne' secoli XIV, XV, e XVI per Salvatore Salomone-Marino,

Un errore di data e la crónica di Fra Michele da Piazza pubblicata dal Gregorio per Stefano Vittorio Bozzo.

La città e le opere di escavazione in Sicilia anteriori ai Greci per Francesco Saverio Cavallari.

Sopra Teofane Cerameo, ricerche e schiarimente per D. Domenico Gaspare Lancia, benedettino Cassinese.

La Spedizione di Alfonso nell' isola delle Gerbe e la presidenza del Regno di Sicilia in quell' epoca per Antonino Flandina.

També ha vingut á saludarnos l' *opera* periódica: *Nuove effemride siciliane*. Lo seu últim número publica varios articles històrichs dels quals judiquém com á mes notables aquestos:

Primo capitolo del libro I della Sicilia antica di Ad. Holm.

Frammenti di cronache della città di Palermo nei secoli XVI e XVII: S. Salomone-Marino.

Y Delle Maestranze in Sicilia-Capitoli delli cochi e pastizzari: Fedele Pollaci Nuccio.

En la secció de *Varietà* aixis com en lo *Bullettino bibliográfico*, dedica la redacció algunas paraulas d' elogi pera los escriptors catalans D. Manuel Milá, D. Francisco Maspons y algun altre que ma ploma no deu recordar, al ocupar-se dels opúsculs qu' endressaren al renomnat D. Joseph Pltré ab ocasió de sas bodas; y al examinar las composicions premiadas en lo darrer certámen de nostres Jochs Florals, parla l' autor del article crítich, del poeta Mossen Jascinto Verdaguer, ab estas frases: *La composició d' aquest últim, al qual fou adjudicat un premi ofert per la Diputació provincial de Barcelona, se titula «L' Atlántida», y es un poema en deu cants ab varios epissodis lirichs. La elevació del pensament hi figura, no menys que l' esplendor de las imatges; y á la gravetat épica fa ressaltar una forma bastant elegant.*

Regraciém de cor á nostres companys de Sicilia lo favorable judici que han format de la llorejada obra del mes celebrat poeta épich catalá, aixis com los bons recorts que son carinyo frecuentment nos consagra. A un y á altres responém, enviantlos, en proba de nostre afecte, una abraçada d' eterna germanadó.

Barcelona y Novembre de 1877.

A. BALAGUER Y MERINO.

CALENDARI CATALÁ DEL ANY 1878 colleccionat y publicat per D. FRANCESCH PELAY BRIZ.

es que calendari propiament dit, tota vegada que de las 128 páginas que conté no mes n' hi ha 8 destinadas á est fi, ve á ser aquesta publicació un estat anyal del moviment literari catalá. Que es tal la idea de son ilustrat fundador nos ho provan los catorse volums sortits, ab sa secció de *Bons recorts* en tots ells, ab articles hont se dona compte de las obras no-

vas, los certámens, los projectes, en una paraula, tot lo que en l' anyada que acaba de finir ha fet lo renaixement; y ab altre secció molt extensa y variada destinada á la inserció de treballs en prosa y vers del escriptors catalans mes coneguts.

En nostre concepte l' article: *Bons recorts* d' enguany no compleix ab son fi. Si es costum de queixarnos dels escriptors castellans (y ab molta rahó ho fem) per la ignorancia en que semblan viure del moviment literari de Catalunya, ab quant mes motiu no 'ns hauriam de queixar avuy del Calendari Catalá que 's publica á Barcelona, y desconeix molta part de lo que al seu voltant se efectua. A primera vista ja trobem á faltar en lo catálech d' obras uns volúms de 'n Bertran y Bros, de 'n Saleta y de 'n Mestres, y entre 'ls periódichs *La Campana de Gracia*, *La Bandera Catalana*, *Los Jochs Florals*, *La Papellona*, y *Lo Nunci*, alguns d' ells ja desapareguts. La societat *La protecció literaria* que conta ja uns 180 sócis, á la cual perteneix D. Francesch Pelay Briz, tampoch ha merescut ni un sol mot de lletra del autor del article, *Las Provincias* de Valencia també 's plany de que no 's donga compte del moviment restaurador que á semblansa del nostre te lloch en aquell país y de que 'l triunfo del senyor Verdaguer no quedi consignat d' una manera expresiva en las páginas del Calendari.

En conjunt, los treballs en prosa y 'ls poétichs no están á la altura dels d' altres anys, de lo cual no culparém al seu coleccionador per alló de qui *Qui fa 'l que pot...* Moltes son las firmas que ab verdaader disgut havem trobat á faltar y esperem que un altre any los catalanistas no consentirán ab la seva inercia que segueixi en la decadencia una publicació ab tans bons desitjos inaugurada.

Ab tot y aixó no deixan de trobarsehi escrits recomenables en aquesta obra. Hi ha articles curiosíssims de la Sra. Agna de Valldaura y dels Srs. Maspons, Balaguer (A.), Cutchet, Careta, Vidal (G.), y Fitér y bellas poesías de las Sras. Massanés, Caymarí, Bell-lloch, Armengol, Sorribas y Fitér y dels Srs. Balaguer, Pons (Ll.), Forteza, Rosselló, Rubió, Ubach, Anglora, Franco, Girbal, Labaila, Llorente, Lluch, Martí, Molins, Masriera, Pons (J.), Ribot, Rossell, Rovira, Sardá, Torres (J.), Vidal (E.) y Vila.

G.

TEATRE CATALÀ

A B una comèdia de D. Ramon Bordas, titulada *La Pageda d' Ibiza*, ha comensada enguany la temporada còmica en lo Teatre Català. La obra es d' aquelles que ni augmenta ni disminueix la importància ó reputació literaria d' un autor ja conegut. Ni 's recomana per la veritat del argument, fill de la casualitat, ni per la pintura de tipus y expressió dramàtica de caràcters, ni per lo fi que moltes vegades fa dispensar als ulls de la crítica defectes més ó menys importants en la esfera de la bellesa artística.

Si la idea del autor era (com lo títol de la obra sembla qu' ho indica) fer una pintura de la pageda d' Ibiza, cosa per cert molt llohabla, perquè en veritat presta á ferse dades les condicions ab que avuy en dia viuhem en aquella illa les pagedes, y llurs condicions de civilització general, y llurs costums particularíssimes, fins primitives, es precis convenir que l' autor no ho ha pas lograt y que més ben titulada hauria estada la obra dihentse *Una pageda d' Ibiza* que no pas *La Pageda d' Ibiza*. Y ab tot y aixó sols admeteriam aquest títol perquè l' acció passa en aquella illa, no per altra cosa, puig que l' autor en lo desenvollop de la obra, més que no pas en la *Pageda* s' ha encarinyat ab los altres personatges, y ha dat més color dramàtic á les figures secundaries que no pas á la protagonista.

Respecte del argument, donada sa falsetat de fonaments, es precis convenir que está ben presentat, desenvollop y fins desenllassat; emperó es forsa no recalcar-se molt en aquest mèrit si s' aten á que la casualitat ajuda moltíssim á la obra, en la figura y forma d' un *manascal*, deslligat per complert de l' acció dramàtica, y que intervé en tot com si fos la experta mà del autor pera conduhir la obra á port.

Y ab tot aixó ¿qué 's proposá l' autor al escriure *La Pageda d' Ibiza*? Si fou retornar simplement als brassos de son pare la filla

perduda, es molt poca cosa, dramàticament considerat (dades les condicions de la obra); y si al mateix temps fou pera castigar los copdiciosos y criminals que li retenian (assumpto ja més gros dades les mateixes condicions), repasse 'l final y 's trobará que 'l criminal *bras* no reb altre càstich que 'l no poguer eure lo que desitjava sa passió, y que 'l criminal *inteligencia* ni ab aixó se 'l castiga llevantli la herencia que copdiciava, sino per al contrari, que se li afiansa més la propietat pe 'l lucro de la qual ha estat, en lo transcurs de la obra, ab lo punyal á la má y ab la intenció ferma de tornar-se assessí.

La execució fou bastant esmerada, sense ser de lo més brillant que ha donat la companyia del Teatre Catalá, emperó la obra deixá (ab tot y aixó) de representarse aviadet, per donar lloch al estreno d' una obra d' un jove poeta, si conegut en comptats círcols literaris de Catalunya, desconegut completament per lo públich com á autor dramátich.

En veritat que l' obra *Misteris de familia* no contentará á son autor d' aquí uns quants anys si prossegueix en la carrera que per lo públich tant bé ha comensada. Nosaltres no 'l voldriam desanimar gota al Sr. Draper, emperó de la seua obra com de la anteriorment analisada se 'n pot dir que té falsetat en los fonaments, essentho aquesta sencillament per falta d' experiència dramática. Ab una simple consulta ab un advocat, la meytat del argument, si no més, anava fora ó l' havia de desenvolupar d' un modo distint; estudiant certs autors moderns l' hauria acabada de polir.

Ab tot, la obra es una esperansa per al demá; hi há bona sava, sentiment, que ab altres condicions y arguments pot enlayrar moltíssim al poeta; gust que una mica més depurat, nos fa preveure que en les obres del Sr. Draper no hi haurán xavacanades per xistes, ni pagesos que no han estat may de Catalunya, ni paraules ni llenguatge bordesenchs en nostra terra.

En aquest punt, lo Sr. Draper no ha brillat tant com podia, pot ser per havershi mirat massa; en la escena y sobre tot en la comedia, certes paraules anticuades ó simplement massa pures, á vegades hi fan mal, y si es convenient emplearles en la poesia lírica, en lo drama altisonant, ó en la tragedia clàssica, los hi afavoreix lo tó académich que portan; emperó en la comedia tant llis y pla com se puga deu ésser lo llenguatge, que sinó, desentona y fins impresiona nerviosament al espectador.

En los *Misteris de familia* la execució fou bona, en especial per los Srs. Fontova y Goula, y aixó ajudant á les condicions innegables de la producció, feu que 'l autor fos cridat á la escena per tres vegades per lo que 'l felicitem, desitjant que un altre dia pugám ferho sense cap emperó.

R.

NOVAS

La *Associació catalanista d'excursions científicas* ha celebrat en lo dia d'avuy, 30 de Novembre, una vetllada necrológica á la memoria dels malaguanyats catalanistas, darrerament finats, Sra. Villamartin y Srs. Sianesi, Saleta, Llabería, Poch, Rialp y Cadafalch.

La sessió ha tingut lloch en lo elegant saló del Foment de la Producció espanyola, ab assistència d'una concurrència tant lluhida com nombrosa. Oberta la sessió á las vuyt per lo Sr. President D. Joseph Fiter é Inglés, l'ha iniciada éll mateix explicant en breus paraulas l'objecte de la vetllada y dedicant eloqüents frases á la memoria del distingit músich Sr. Sianesi. Ha seguit la lectura de necrológias, essent la de D.ª Isabel de Villamartin del Sr. Támara, la d'en Saleta del Sr. Aldavert, la d'en Llabería del Sr. Riera y Bertran, la d'en Ricart Poch del Sr. Pau, la d'en Rialp del Sr. Careta y la d'en Cadafalch del Sr. Tobella.

Tots aqueixos treballs, sentida y correctament escrits, han meregut grans aplaudiments, aixís com las poesías de la Sra. Villamartin y del Sr. Saleta, que després s'han donat á coneixer, y las dels Srs. Gras, Torres y Reyató, Gallart, Guimerá y Serch tributant recorts á alguns dels finats.

Lo Sr. President, després de donar las gracias als que han pres part en la vetllada y á la concurrencia, ha tancat la sessió, que ha estat digne de la importancia de son objecte y del nom que va prenent la Associació que l' ha celebrada.

La propia societat festejá, lo dia 26 del corrent, l' aniversari de sa fundació, ab un dinar en la acreditada fonda d' Estevet, ahont se reuniren més de la mitat dels socis. A las postres pronunciaren discursos y brindis dirigits á la prosperitat de la *Catalanista* y al enal·liment de nostra terra, los Srs. Fiter, Tàmaro, Riera, Barallat (Heribert), Auléstia, Torres (César August), Pau, Masriera y Arabia y 's llegiren treballs dels Srs. Guimerá, Valls y Vicens, Vilanova, Gallart, Riera, y Mitjans.

S' ha estrenat en lo Teatre Catalá lo drama de D. Miquel Draper, *Misteris de familia*, obtenint un complert éxit y essent cridat l' autor á la escena al final de cada acte. De aqueixa producció nos n' ocupém en la secció corresponent del present número.

També han sigut aplaudidas en lo Bon Retiro, las novas produccions: *Retrets*, en un acte, del Sr. Verdú (Gestus), que 's distingeix per son moviment y facilitat en la versificació, y *Lo cavaller de las plomas negras*, en 4 actes, del Sr. Baruta.

Altres produccions catalanas s' han estrenat, com son la revista *Las festas de Barcelona* de D. Joan Molas, *Turchs y russos*, en 3 actes del Sr. Piquet; las pessas en un acte *Fruyta del temps* y *Los intransigents*, y á Valencia la sarsuela *L' agüelo Cuc*.

Sabém que 'l Sr. Marqués de Castellbell s' ha ofert á pensionar al jove artista n' Enrich Serra pera que puga marxar á Roma á perfeccionarse en la pintura. No podém menys de llohar un acte tant honrós, que deuria tenir molts imitadors entre la classe á que 'l Sr. Marqués pertany.

També la Diputació Provincial ha acordat prorogar per dos anys la pensió á nostre amich n' Antoni Fabrés, en vista de las brillants mostras que de son talent en la escultura y en lo dibuix ha demostrat ab los treballs qu' acaba de remetre de la Ciutat eterna.

L'entusiasta catalanista D. Carles Pirozzini está recullint ab molt d'afany elements pera la formació d'una complerta colecció del teatro catalá modern. Las obras per ell adquiridas forman ja vint y cinch tomos y denotan tota la importancia de nostra escena dintre l'actual renaixement. Mes com per sa naturalesa es molt difícil tenir coneixensa de totas las produccions, lo Sr. Pirozzini suplica á tots los autors d'obras ja publicadas y de difícil adquisició, y als qui en endavant ne publiquen se servescan remetre-ne un exemplar á la llibrería del Sr. Verdaguer qui 'ls satisfará lo corresponent import.

Ha obtingut lo premi del certámen artístich obert per la redacció de *La Lluanera*, l'excelent quant modest artista D. Antoni Vilanova per una alegoría del poema *La Atlántida*.

Ab lo present número repartim á nostres suscriptors lo prospecte de la traducció catalana de la *Divina Comedia* feta en lo segle xv per n' Andreu Febrer que publica D. Cayetano Vidal de que parlárem en l'anterior.

Res dirém de l'importancia de la obra, puig es sabuda la fama de que ve precedida y que li han donat tots los bibliógrafos que d'ella s'han ocupat, y la circumstancia de haverse fins avuy conservat inédita; sols si farém constar las bonas noticias que tenim respecte á la favorable acullida ab que ha rebut lo públich l'anunci de sa publicació, especialment per l'acert que ha tingut lo Sr. Vidal en no ferla apareixer per entregas, sino d'una sola vegada y en un volum complert que 's pagarà al ser entregat als que s'hagen compromés á adquirirlo.

La Mañana de Madrit publica una poesia traduïda del grech al castellá per D. Joan Sardá y *El Globo* un article bibliográfic sobre 'ls *Col·loquis de la ciutat de Tortosa*.

Ab lo títol de *Flors marcidas* s'ha publicat un tomet de poesias degudas á la ploma de D. Joseph Catarineu. Per mes que sigan un ensaig del jove poeta s'hi deixa veure en totas ellas grans disposicions.

Lo cos d' atjunts ha nombrat pera mantenadors en los próxims Jochs Florals als mestres en gay saber Srs. D. Víctor Balaguer, don Joseph Pons y Gallarza, D. Adolf Blanch, D. Francesch Ubach, don Frederich Soler y D. Angel Guimerá y pera suplents als Srs. D. Cayetá Vidal, D. Joseph Coroleu, D. Terenci y Thos y D. Meliton de Llosellas.

Nos diuen de Vich que avansa rápidamente la impressió de las composicions premiadas en lo certámen celebrat per lo *Círculo literario* ja fa mes d' un any, contant que per tot lo mes de Deseembre podrá repartirse.

La noticia anterior nos fa recordar del tomo dels treballs literaris premiats en la ciutat de Valencia pera solemnizar lo centenari de la mort del rey en Jaume que encare no está termenat; y aixó que fa mes d' un any que 's va dar á la imprenta.

A mitjans del mes de Janer se repartirá per la Associació literaria y 's vendrá en las principals llibrerías, una colecció de noveletas de costums originals del conegut escriptor D. Joan Pons y Massaveu.

La colecció formarà un tomo bastant voluminós.

Lo sumari del número 48 de la *Revista Contemporánea* es lo següent:

I.—EL AMIGO FRITZ.—Continuacion.—*Erckmann-Chatrian*.—II.—LA CIENCIA DEL HOMBRE SEGUN LAS MÁS RECIENTES É IMPORTANTES PUBLICACIONES.—*Francisco M. Tubino*.—III.—UNA NACION OLVIDADA.—Los Khazares.—*Karl Blind*.—IV.—GALATEA.—I.—*Antonio Ros de Olano*.—V.—LA MUJER EN EL SIGLO XVIII.—*Jules Soury*.—VI.—LA GNOSE.—*Pompeyo Gener*.—VII.—JUNIUS.—*Juan Sardá*.—VIII.—REVISTA CRITICA.—*M. de la Revilla*.—IX.—CRÓNICA MUSICAL.—*J. Estéban Gomez*.—X.—BIBLIOGRAFIA.

Dintre pochos dias se posará á la venda en la llibrería de D. Eudaldo Puig, lo drama de D. Miquel Draper *Misteris de familia*, que ab tant éxit s' estrená en lo TEATRE CATALÁ.

S' ha comensat la impressió d' una colecció de odas d' Anacreont, traduhidas directament del grech al catalá per l' erudit catalanista D. Frederich Renyé y Viladot. Creyém que 'ls inteligents veurán ab satisfacció la aparició d' aquest volum, lo primer en son género en nostre renaixement literari.

Ab lo títot d' *En Banyeta*, veu la llum un nou setmanari catalá.

L' Ateneo de Valencia ha publicat los temas pera 'l certámen qu' ha de celebrar l' any próxim.

Ni un premi tant sols hi hem sabut veure per la literatura catalana, lo que 'ns fa creure que no son fills de Valencia los socis que forman la Junta Directiva, ó que, sentho, perteneixen á aquellas families que fan parlar á sos fills en castellá. Lo secretari de la secció de lletres, D. Constantí Llombart, ha esmenat aquesta, oferint una ploma de plata á la composició poética ahont millor s' estimuli l' entussiasme patriótic dels poetes valencians, consagrant sos esforços tots á la restauració de sa oblidada llengua.

No més paraulas d' elogi tenim per lo Sr. Llombart, que ab sa conducta manifesta voler que Valencia siga sempre Valencia y no un Madrid ridícol.

Está en ensaig un nou drama del Mestre en gay saber D. Frederich Soler, titolat *Lo Contramestre*, del que se 'ns ha parlat molt favorablement.

En los derrers fascicles de la *Revue des langues romanes de Montpellier*, havém vist publicat: lo comensament d' una colecció de *Documents divers appartenant aux dialectes du midi de la France* (xive et xve siècle) per Alart; *Las duas mares a' tornar de la guerra 'ls soldats*, poesia per D. J. Martí y Folguera; altre copiós treball del Sr. Alart dit *Etudes historiques sur quelques particularités de la langue catalane*; una poesia de D. Jascinto Verdaguer, titulada: *A una rosa mústiga*; y finalment un article de D. Andreu Balaguer y Merino, en lo qual dona á llum *Un document inédit relatif á la Chronique catalane du roi Jacme 1er d' Aragon*, despres d' exposar una série d' interessants datos sobre l' original y copias de dita obra.

—No podem menys de véure ab satisfacció la col·laboració dels escriptors catalans en las revistas estrangeras, empero desitjariam qu' aquestas nos fessin las tornas, tenint en mes importancia las publicacions de Catalunya de lo que acostuman.

La interessant revista francesa *Polybiblion* parla ab elogi de *L'Atlántida* de D. Jascinto Verdaguer, dient qu' es «un gran y bell poema» y judicant á son autor «dotat d' eminentes qualitats literarias.» També s' ocupa de la *Breve reseña del actual renacimiento y literatura catalanas* que lo celebrat escriptor D. Joaquim Rubió y Ors, llegí á la Real Academia de Bonas lletres d' esta ciutat, ab singular aplauso de totas las personas qu' estiman nostra renaixensa literaria tan valentment defensada per lo mes antich dels moderns trovadors de Catalunya.—Dedica, últimament dita Revista, algunas frases á l' obra del Sr. D. Joaquim Fontanals del Castillo: *Antonio Viladomat*, y als articles que publicá en *La Renaixensa* lo Sr. D. Gayetà Vidal, ab lo títol de *Lo mon invisible en la literatura catalana*.

Cridém la atenció de nostres subscriptors sobre 'l prospecte d' aquesta Revista pera l' any próxim.

SUMARI

G. M. de B. y M.	La montanya y monastir d' Escornalbou.	321
J. PUIGGARÍ.	Conplans de la presa de Con- testinoble.	327
JOAQUIM DE NEGRE.	Alguns afers de familia.	332
EMILI VILANOVA.	La festa major.	339
PERE ALSIUS.	Restos romans en la Garriga.	347
J. NARCÍS ROCA.	¿Quán y cóm apareix Wifredo lo Pilós?	352
JOSEPH DE ARGULLOL.	La llocada.	367
JOSEPH FITER É INGLÉS.	Un quadro justament recom- pensat.	375
F. UBACH Y VINYETA.	Lo trapezi.	378
ANTONI MOLINS Y SIRERA.	Al treball.	384
ARTUR GALLARD.	A mon primer amor.	388
J. B. S.	Correspondencia.	390
J. SARDÁ.	Bibliografia.	392
A. BALAGUER.	Id.	397
G.	Id.	399
R.	Teatre catalá.	401
	Novas.	403

AL PÚBLICH

PROSPECTE

La Empresa d' aquesta Revista, ab entussiasme cada dia major per lo despertament en Catalunya, Mallorca y Valencia de tots aquells rams del saber humá que elevan l' esperit y aixamplan lo cor, no guiada per altre interés que 'l de ajudar á la gloria y esplendor de la Patria, en quant sas escassas forsas li permeten, ha resolt inaugurar l' any vuyté de la publicació ab las següents milloras:

LA RENAIXENSA veurá la llum precisament lo dia *quinze y últim* de cada mes en quaderns de vuytanta planas, tipos elzevirians, impressió esmerada, llettras capitals, frisos y peanas finals alegórichs.

De las vuytanta planas se 'n destinarán de 40 á 48 á articles de literatura, ciencias y arts, poesías y noticias, deguts als escriptors més reputats, y las restants á la publicació del

LLIBRE DE COSAS ASSENYALADAS

monument estimadíssim de las glorias catalanas, fins ara inédit, qual publicació te concedida l' Exm. Ajuntament de Barcelona á la empresa de LA RENAIXENSA.

Aquesta obra, que quedarà termenada per tot l' any que aném á comensar, formarà un tomo de 800 á 900 págines, que podran los suscriptors enquadernar apart de la Revista.

A fi de proporcionar traballs importants á la publicació, y alhora estimular als prosistas catalans, LA RENAIXENSA obra 'l següent

CERTÁMEN LITERARI

Se concedirán tres premis de 200 pessetas cada un als autors dels tres estudis mes importants que tingan d' extensió al menos unas 50 planas de la Revista, y quals assumptos se deixan al enter arbitre dels autors, essent preferits en igualtat de mérit, aquells que tingan mes interés per los paissos que forman la Corona aragonesa.

Obtindrán accéssits los traballs que 'n sian mereixedors.

A son temps degut se nombrará un jurat competent.

Los traballs serán remesos á esta redacció, desde avuy fins á las dotze del primer dia de mars vinent, acompanyats, per compte de nom d' autor d' una contrassenya baix plech clos.

Las obras escullidas se insertarán en aquesta Revista y quedarán de sa propietat.

Per tot un mes, contat desde la publicació del resultat del certámen, se tornarán los traballs que no hagin obtingut distinció.

A fi de que cada any puga ferse un

ALBUM ARTÍSTICH

LA RENAIXENSA repartirá, valentse de tots los procediments avuy dia mes en us, varias láminas fetas expressament pera la Revista y degudas als artistes catalans que gosan de mes reputació.

LLIBRE D' OR

DE LA MODERNA POESIA CATALANA

Se regalará á tots los subscriptors antichs y als nous al satisfer tota la anyada, ó al pagar lo quart trimestre, un volum de unas 300 planas, edició luxosa y magníficament enquadernat, enclohent una mostra de las poesías mes celebradas de nostre renaixement.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

ESPANYA, BALEARS Y CANARIAS, trimestre.	5	pessetas.
ESTRANGER.—EUROPA. id..	7'50	»
ULTRAMAR. id..	10	»
NÚMEROS SOLS. id..	1	»

Se suscriu en la Administració d' aquesta Revista: Portaferrissa, 18, baixos, y en las llibrerías de Verdaguer, Puig y Masferrer.

Barcelona, Novembre de 1877.

